

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Institut de Haute Formation aux Politiques Communaires

Αυτή η δημοσίευση είναι προϊόν των εταίρων του Erasmus+ προγράμματος Diversity.

Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα στον ιστότοπο:

<https://www.aewb-nds.de/themen/eu-programme/diversity/>

Επικοινωνία

Ξένια Κουτεντάκη
adulteduc2@gmail.com

Το έργο χρηματοδοτείται με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση εκφράζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση που μπορεί να γίνει από τη δημοσίευση των πληροφοριών αυτών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1 / Εισαγωγή

σ 4

2 / Η σημασία της διαφορετικότητας

σ 6

3 / Προτάσεις Πολιτικής

σ 9

4 / Σχέδιο δράσης για φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων

σ 21

5 / Εκπαίδευση εκπαιδευτών

σ 25

6 / Σχετικά με το σχέδιο Diversity

σ 29

7 / Βιβλιογραφικές πηγές

σ 31

Εισαγωγή

Στόχος του έργου DIVERSITY είναι να συμβάλει σε μια πολύ σημαντική και βασική αλλαγή προσέγγισης της ένταξης των μεταναστών. Η μέχρι τώρα αντιμετώπιση των μεταναστών, ως μια ειδική κατηγορία η οποία πρέπει να προετοιμαστεί κατάλληλα για να ενσωματωθεί κοινωνικά, είναι ξεπερασμένη και αναποτελεσματική. Σήμερα είναι αναγκαίο οι μετανάστες να συμπεριληφθούν στα γενικά εκπαιδευτικά προγράμματα με όρους πρόσβασης και ισοτιμίας και οι φορείς εκπαίδευσης οφείλουν ενεργά και άμεσα να επιδιώξουν την πολυμορφία και την ένταξη των μεταναστών στην εκπαίδευση ενηλίκων και στην κοινωνία.

Σε πολλές περιπτώσεις η «εκπαίδευση ενηλίκων για μετανάστες» διαχωρίζεται σε «εκπαίδευση ενηλίκων για πρόσφυγες» και «εκπαίδευση ενηλίκων για άλλους μετανάστες» και με αυτή τη λογική οι μετανάστες γίνονται αντιληπτοί ως μια «ειδική» ομάδα στόχος της εκπαίδευσης ενηλίκων με ειδικά προσαρμοσμένες σε αυτούς προτάσεις. Μολονότι μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να είναι κατάλληλη ως απάντηση στις ανάγκες που προκύπτουν από μαζικές και απρόσμενες εισροές μεταναστών, αφήνει τους μετανάστες εκτός της κύριας εκπαίδευσης ενηλίκων.

Όταν οι μετανάστες ολοκληρώσουν τα ειδικά σχεδιασμένα (και χρηματοδοτούμενα) για την ένταξη τους μαθήματα, τα τρέχοντα συστήματα εκπαίδευσης ενηλίκων παρέχουν ελάχιστες προοπτικές και λίγοι μετανάστες μεταβαίνουν στα «συνηθισμένα» μαθήματα. Για παράδειγμα, η «εκπαίδευση ενηλίκων για μετανάστες» συνδέεται κυρίως με προγράμματα εκμάθησης της γλώσσας, που σχεδιάζονται για να εκπαιδεύσουν ικανούς πολιτισμικούς διαμεσολαβητές, που με τη σειρά τους θα αξιοποιηθούν στο ίδιο σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων για την ένταξη των μεταναστών.

Το επόμενο βήμα πρέπει να είναι η «κανονικοποίηση» αυτής της ομάδας – στόχου στα μάτια της εκπαίδευσης ενηλίκων και η στρατηγική ένταξη τους στη καθιερωμένη δεξαμενή κοινού -στόχου.

Για να πετύχουν αυτό το στόχο οι φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων χρειάζεται να αναθεωρήσουν τις εσωτερικές τους διαδικασίες, να προσαρμόσουν τις στρατηγικές διαχείρισης και σχεδιασμού προγραμμάτων έτσι ώστε να παραμένουν ελκυστικοί σε βάθος χρόνου.

Το κοινό-στόχος του έργου Diversity είναι ποικίλο και αφορά σε τοπικούς, περιφερειακούς, εθνικούς και Ευρωπαϊκούς φορείς εκπαίδευσης και πολιτικής. Σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, οι σχεδιαστές και διαχειριστές προγραμμάτων έχουν τόσο επίγνωση της κατάστασης και των αναγκών των μεταναστών, όσο και αυξημένες ικανότητες να ανταποκριθούν και να ενσωματώσουν αυτές τις ανάγκες στις οργανωτικές δομές και τα προγράμματα τους. Μέσω αυτών, στοχεύουμε να προσεγγίσουμε τους εκπαιδευόμενους. Οι μετανάστες εκπαιδευόμενοι θα επωφεληθούν από κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα και πρόσβαση στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.

Η αρχή της επικουρικότητας δίνει στους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς χάραξης πολιτικής κυρίαρχο ρόλο στο πλαίσιο της παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ευρώπη. Για το λόγο αυτό, το έργο Diversity στοχεύει να ευαισθητοποιήσει, να παρουσιάσει καλές πρακτικές και παραδείγματα εφικτών μέτρων υποστήριξης των τοπικών και περιφερειακών σχεδιαστών πολιτικής, προκειμένου να προάγουν την ένταξη των μεταναστών. Επιπλέον, η διευρυμένη ένταξη των μεταναστών στα συστήματα εκπαίδευσης ενηλίκων θα επηρεάσει και τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους και την κοινωνία συνολικά. Το έργο DIVERSITY θα συμβάλει, επομένως, στην κοινωνική συνοχή και την πολυμορφία και ένταξη όλων των μειονοτήτων στην εκπαίδευση ενηλίκων και στην ευρύτερη κοινωνία.

Σε εθνικό επίπεδο, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής με στόχο την περαιτέρω ευαισθητοποίηση τους σε σχέση με το θέμα και την ενημέρωσή τους σε σχέση με καλές πρακτικές που μπορούν να εφαρμόσουν. Αυτό θα επηρεάσει τους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων και συνεπώς τους εκπαιδευόμενους και την ευρύτερη κοινωνία.

Τέλος, οι εταίροι του έργου, και ειδικά τα δίκτυα EAEA και IHF, θα κινητοποιηθούν διεθνώς και Ευρωπαϊκά έτσι ώστε να διαδώσουν τα αποτελέσματα του έργου και να επιδράσουν και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Πέραν των δικτύων τους, θα απευθυνθούν και σε φορείς χάραξης πολιτικής της ΕΕ (μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των αντίστοιχων Επιτροπών) και φορείς λήψεως αποφάσεων (Επιτροπή Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων) ώστε να διασφαλίσουν ότι το έργο θα έχει ουσιαστικό αντίκτυπο και θα συμβάλει στην υποστήριξη των πολιτικών, στρατηγικών και προτεραιοτήτων της ΕΕ.

Η σημασία της διαφορετικότητας

Ο μαθητικός πληθυσμός όλων σχεδόν των ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων αυτών της εκπαίδευσης ενηλίκων, έχει αλλάξει δραστικά τα τελευταία 20-30 χρόνια. Σήμερα είναι εμφανώς πιο διαφοροποιημένος σε σχέση με το φύλο, την εθνικότητα/εθνότητα, την ηλικία, την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση και τις αντιλήψεις. Κατά συνέπεια αυτοί οι μαθητές και εκπαιδευόμενοι χρειάζονται διαφορετικές διδακτικές δεξιότητες, διαφορετικές εμπειρίες και περισσότερες ικανότητες διευκόλυνσής της μάθησης για να μπορέσουν να μάθουν καλύτερα σύμφωνα με το μαθησιακό τους στυλ. Μια από τις πολύ αναγκαίες δεξιότητες είναι αυτή του να αναγνωρίζεται η ιδιαιτερότητα τους και να ενσωματώνονται άμεσα οι εμπειρίες τους στους μαθησιακούς στόχους κάθε ενότητας (Mujtaba, 2011).

Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι είναι συχνά και εργαζόμενοι και αυτό τους παρέχει τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν το εργασιακό τους περιβάλλον. Έρευνες δείχνουν ότι οι διαφοροποιημένες ομάδες εργασίας παράγουν περισσότερες γνωστικές διεργασίες και ανταλλαγή πληροφοριών. Η διαφορετικότητα φέρνει νέες ιδέες, εμπειρίες και προοπτικές, βελτιώνει τον ανοιχτό διάλογο, την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και προάγει την δημιουργική σκέψη (Psychology Today). Σύμφωνα με το Forbes, είναι σημαντικό να προσλαμβάνονται άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα, καθώς ο καθένας έχει να προσφέρει διαφορετικές ικανότητες και αυτό συμβάλλει στη βελτίωση της επιχείρησης. Ένα συμπεριληπτικό και ποικίλο περιβάλλον διευρύνει την προοπτική, βοηθά να γεννηθούν νέες ιδέες και προτάσεις. Οι εργαζόμενοι είναι σε θέση να προάγουν την επιχείρηση πιο αποτελεσματικά καθώς έχουν πολλά κοινά με το κοινό – στόχος (Forbes).

Το έργο Diversity αναγνωρίζει ότι οι μετανάστες δεν έχουν την απαραίτητη υποστήριξη, τόσο στην εκπαίδευση ενηλίκων, όσο και στην εργασία. Ο αριθμός των μεταναστών (σύμφωνα με το Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών) είναι σε ανοδική πορεία φτάνοντας το 2019 στα 272 εκατομμύρια. Οι πρόσφυγες στο τέλος του 2018 έφτασαν τα 70,8 εκατομμύρια (Heinemann, Monzo, 2021). Σύμφωνα με τη νέα αναφορά του EURYDICE, οι μη ΕΕ μετανάστες (ενήλικες που έχουν γεννηθεί εκτός των 27 χωρών της ΕΕ) καταγράφουν, κατά μέσο όρο, μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής (11,2 % το 2019) σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων σε σχέση με τους γηγενείς (10,9 %) και τους εντός ΕΕ μετανάστες (8,8 %).

Η παροχή επιδοτούμενων προγραμμάτων βελτίωσης βασικών δεξιοτήτων περιλαμβάνει επίσης και προγράμματα ένταξης μεταναστών. Σε πολλές χώρες, τα προγράμματα αυτά είναι δομικό στοιχείο της παροχής συστηματικής εκπαίδευσης ενηλίκων, κι ενώ η εκμάθηση της γλώσσας είναι συνήθως ένα κεντρικό στοιχείο αυτών των προγραμμάτων, το περιεχόμενο τους μπορεί να πάει πέρα από τη διδασκαλία της γλώσσας. Για παράδειγμα, πολλές φορές, παρέχουν επιπλέον υποστήριξη για γραμματισμό ή άλλα στοιχεία διευκόλυνσης της ένταξης των μεταναστών σε μια διαφορετική κουλτούρα και κοινωνία.

Στο Λουξεμβούργο, εντατικά προγράμματα βασικών δεξιοτήτων και ξένων γλωσσών (parcours d'instruction de base et d'intégration linguistique) απευθύνονται σε όσους δεν παρακολούθησαν ποτέ σχολική εκπαίδευση ή δεν είναι εξοικειωμένοι με το λατινικό αλφάβητο. Μαθήματα γαλλικής γλώσσας διδάσκονται σε όσους μιλούν άλλες γλώσσες. Το πρόγραμμα σπουδών είναι εξατομικευμένο. Στη Φινλανδία, τα μαθήματα γλώσσας είναι μέρος των προγραμμάτων ένταξης μεταναστών (maahanmuuttajien kielikoulutus) και απευθύνονται σε όσους μετανάστες έχουν ξεπεράσει την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση παρέχεται στα Φινλανδικά και Σουηδικά και αν είναι απαραίτητο παρέχονται μαθήματα γραφής, ανάγνωσης και άλλων ικανοτήτων απαραίτητων για την ένταξη στην αγορά εργασίας και σε περαιτέρω εκπαίδευση.

Το πρόγραμμα μπορεί επίσης να βοηθήσει στην αναγνώριση προηγούμενης γνώσης, πιστοποιητικών και πτυχίων, να καθοδηγήσει στη δημιουργία ενός σχεδίου κατάρτισης και να παρέχει συμβουλευτική σταδιοδρομίας. Αξίζει ακόμη να αναφερθεί ότι προγράμματα που στοχεύουν στην ένταξη, κάποιες φορές περιλαμβάνονται σε επίσημα προγράμματα εκπαίδευσης. Για παράδειγμα στη Φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου, τέτοια προγράμματα παρέχονται στο σύστημα της βασικής εκπαίδευσης ενηλίκων (basiseducatie).

Επιπλέον, τα προγράμματα ένταξης μεταναστών δεν έχουν πάντα χαρακτηριστικά μη τυπικής εκπαίδευσης. Για παράδειγμα στη Σουηδία, αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων των Δήμων (komnux) και αναγνωρίζονται με πιστοποίηση γλωσσομάθειας ISCED 1 (International Standard Classification of Education) και EQF 2 (European Qualification Framework). Η Νορβηγία, όπως και η Σουηδία, έχει προγράμματα τυπικής εκπαίδευσης (ISCED 2) για την ένταξη των μεταναστών. Περιλαμβάνει το στοιχείο της γλώσσας, ως βασική ενότητα γραμματισμού σε προγράμματα που σχετίζονται με τις κοινωνικές σπουδές (EURYDICE, 2021).

Η κυβέρνηση της Μάλτας, στο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης, αναγνώρισε ότι η εκπαίδευση είναι ένας από τους κύριους μοχλούς ένταξης των μεταναστών, αποτέλεσμα που επιβεβαιώθηκε και από υπηκόους τρίτων χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα. Σχεδόν όλοι αναγνώρισαν ότι τα γλωσσικά εμπόδια κάνουν την πρόσβαση στις πληροφορίες για τα αναγκαία έγγραφα ακόμη πιο δύσκολη. Το αίτημα των περισσότερων μεταναστών ήταν να έχουν περισσότερες ευκαιρίες μάθησης και των δύο ομιλούμενων στη Μάλτα γλωσσών (Αγγλικά και Μαλτέζικα) έτσι ώστε να μπορέσουν να καταλάβουν και την κουλτούρα της χώρας. Επιπλέον ένα πρόγραμμα σχετικά με τον πολιτισμό της Μάλτας, θεωρήθηκε βοηθητικό για να κατανοήσουν την κοινότητα στην οποία θα ζήσουν. Πέρα από τα μαθήματα γλώσσας και πολιτισμού, κάποιοι από τους συνεντευξιζόμενους ζήτησαν ειδικά προγράμματα κατάρτισης και μαθητείας, έτσι ώστε να βελτιώσουν την πρόσβαση τους στην αγορά εργασίας. Ο Οργανισμός Μετανάστευσης της Μάλτας, θεώρησε επίσης χρήσιμο να παρέχει πληροφορίες για τα εργασιακά δικαιώματα και τη νομοθεσία, έτσι ώστε να αποφευχθεί η εκμετάλλευση των Μεταναστών και να γνωρίζουν καλύτερα τα ανθρώπινα δικαιώματα τους (MEDBALTproject).

Προτάσεις Πολιτικής

Στα προηγούμενα στάδια του έργου Diversity, (συλλογή/χαρτογράφηση δεδομένων, ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών, πιλοτική εφαρμογή και ανατροφοδότηση) αποκτήσαμε σημαντικές γνώσεις, όχι μόνο για τις συγκεκριμένες ανάγκες των παρόχων στο πλαίσιο του ανοίγματος των οργανισμών τους στη μεταναστευτική πολυμορφία, αλλά και για την απαραίτητη υποστήριξη σε επίπεδο πολιτικής, καθώς και τα εμπόδια που ενδέχεται να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν κάποιες πολιτικές αποφάσεις. Οι υπεύθυνοι χάραξης οικονομικής πολιτικής καλούνται να ευθυγραμμίσουν τις περιφερειακές στρατηγικές τους με τις αλλαγές στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού, προκειμένου να διευκολύνουν την ένταξη των μεταναστών στο σχεδιασμό ευρύτερων στρατηγικών της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η εκπαίδευση ενηλίκων είναι ένας κρίσιμος παράγοντας για τη διευκόλυνση αυτών των αλλαγών, επομένως ετοιμάσαμε ένα σύνολο προτάσεων πολιτικής που στοχεύουν σε πολλαπλά θέματα και επίπεδα για καλύτερη ένταξη.

Με βάση το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για μια νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για την εκπαίδευση ενηλίκων 2021-2030, η ένταξη εμπίπτει στην 4η προτεραιότητα, που στοχεύει στην ανάγκη να υπάρξουν μεγαλύτερες ευκαιρίες σε πολιτικό και συστημικό επίπεδο για ποιότητα, επαγγελματισμό και ισότητα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Με τον όρο ένταξη εννοούμε:

- Ενίσχυση της ισότητας των φύλων και της αλληλεγγύης μεταξύ των διαφορετικών ομάδων-στόχων (λαμβάνοντας υπόψη το πολιτιστικό υπόβαθρο, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση) με ιδιαίτερη προσοχή στις έτσι καθορισμένες ευάλωτες ομάδες – άτομα που εκτίθενται περισσότερο από άλλους στον κίνδυνο της οικονομικής περιθωριοποίησης και με εκθετικά λιγότερα ευκαιρίες όχι μόνο για εκπαίδευση και κατάρτιση αλλά και για οικονομική χειραφέτηση.
- Κοινωνική, πολιτική και οικονομική δέσμευση σε ένα νέο μοντέλο δέσμευσης και διακυβέρνησης που μπορεί να στηρίξει και να υποστηρίξει τη συμμετοχή ανθρώπων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες προκλήσεις/εμπόδια πρόσβασης στην εκπαίδευση ενηλίκων και στη δια βίου μάθηση.
- Μηχανισμοί δικτύωσης και επικεντρωμένες στον εκπαιδευόμενο συνεργασίες/ συντονισμό με τοπικούς παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων και ομάδες εκπροσώπησης των συμφερόντων συγκεκριμένων κοινωνικών κατηγοριών (π.χ. ενώσεις μεταναστών).
- Προγραμματισμός για την ενεργό συμμετοχή του πολίτη και την ψυχική/ σωματική ευεξία των ηλικιωμένων άνω των 65, ώστε να προωθηθεί και να ενσωματωθεί ο υγιεινός τρόπος ζωής και η συμμετοχή σε δημοκρατικές κοινωνίες

Πως να πετύχετε τη διαφορετικότητα;

Ένταξη σε επίπεδο προγράμματος

- Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν περισσότερα και πιο ποικίλα θέματα στα προγράμματα σπουδών τους.
- Αξιοποίηση των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας των μεταναστών εκπαιδευομένων: Οι μετανάστες εκπαιδευόμενοι διαθέτουν εμπειρογνωμοσύνη, δεξιότητες και γνώσεις επιχειρηματικότητας που μπορούν να ωφελήσουν την τοπική κοινότητα.

Το έργο Erasmus + PRISMA πραγματοποιήθηκε καλές πρακτικές στην ενεργό και στρατηγική συμμετοχή των μεταναστών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά με το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματος. Ανέπτυξαν εργαλεία αξιολόγησης καλών πρακτικών (έντυπο και φόρμα) για τους οργανισμούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων προκειμένου να αυτό-αξιολογήσουν τις δυνατότητες συμμετοχικότητας των μέτρων και των δραστηριοτήτων τους. Μπορείτε να κατεβάσετε τα έντυπα εδώ: <https://www.vnb.de/formate/projekte/projekte-aktuell/prisma-participation-rather-than-integration-of-migrant-communities-in-adult-learning/>

- Οι οργανώσεις Εκπαίδευσης Ενηλίκων θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ομάδες «στοχασμού», που ένα ποσοστό συμμετεχόντων θα έχει μεταναστευτικό υπόβαθρο, και με αυτόν τον τρόπο να ενθαρρύνουν τον ανοιχτό διάλογο.

Λόγω της σοβαρότητας και της παρατεταμένης φύσης των εμπειριών τους, οι πληθυσμοί των μεταναστών και των προσφύγων είναι πιο πιθανό να βιώσουν τραύμα σε σχέση με το γενικό πληθυσμό. Στη Γερμανία, περίπου το 40% των ενηλίκων προσφύγων και το 20% των παιδιών προσφύγων υπέφεραν από διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD). Στην Ολλανδία, μεταξύ 13% και 25% των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο πάσχουν από διαταραχή μετατραυματικού στρες ή/και κατάθλιψη. Πάνω από το 40% των παιδιών που επανεγκαταστάθηκαν στην Ευρώπη μετά την εμπειρία του πολέμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία είχαν διαταραχές διάθεσης και άγχους, ενώ το ένα τρίτο υπέφερε από διαταραχή μετατραυματικού στρες. Οι στρεσογόνες εμπειρίες μετά την επανεγκατάσταση συνέβαλαν επίσης σε αυτές τις επιπτώσεις (UNESCO, 2019).

- Ο στόχος της ανταλλαγής γνώσεων είναι να ενισχύσει την εξοικείωση του προσωπικού με τις διαφορετικές πολιτιστικές και καθημερινές πραγματικότητες των κοινοτήτων που εξυπηρετούν.

Ένταξη σε «οργανωτικό» επίπεδο

- Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να είναι πιο συμπεριληπτικοί σε «οργανωτικό» επίπεδο, εντάσσοντας μετανάστες στο διοικητικό συμβούλιο, τη διοίκηση, το διοικητικό ή το διδακτικό προσωπικό τους. Με αυτόν τον τρόπο, αποκτά ο οργανισμός μια εσωτερική άποψη για το ποιες είναι οι ανάγκες και οι φιλοδοξίες αυτών των ομάδων.

Σύμφωνα με το Alliant University, ομάδες που αποτελούνται από άτομα με ποικίλες καταβολές μπορεί να ενισχύσουν τη δέσμευση των εργαζομένων και επομένως την παραγωγικότητα, αλλά πέρα από τα επιχειρησιακά οφέλη, η δημιουργία ενός χώρου εργασίας που είναι άνετος για διαφορετικές ομάδες μπορεί να είναι απίστευτα πολύτιμη.

Στην Ελλάδα, μια πρόσφατη ανεξάρτητη μελέτη (Dianeosis, 2021) τόνισε ότι για να είναι η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση ενηλίκων επιτυχής θα πρέπει να υπάρχει μια ενιαία κουλτούρα σε τρία βασικά στοιχεία του συστήματος: τα κριτήρια στελέχωσης εκπαιδευτών ενηλίκων, η αδειοδότηση υπηρεσιών εκπαίδευσης ενηλίκων και η εκπαιδευτική μεθοδολογία των προγραμμάτων. Εξετάζοντας περαιτέρω τα κριτήρια στελέχωσης, η πτυχή της συμπερίληψης αντιμετωπίζεται με σαφήνεια, υποδηλώνοντας ότι τα τυπικά κριτήρια, όπως έχουν τεκμηριωθεί επίσημα μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται να είναι επαρκή για αποτελεσματική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων.

Ένταξη στο επίπεδο του μαθησιακού περιβάλλοντος

- Υιοθέτηση ενός μοντέλου που θα εστιάζει στο «πλεόνασμα» και όχι στο «έλλειμμα» πόρων: Η δημιουργία στενής συνεργασίας με την τοπική κοινότητα μεταναστών μπορεί να ωφελήσει τόσο τους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων όσο και τους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς. Η πολιτιστική ανταλλαγή παραδόσεων, γλώσσας και κουζίνας μπορεί να εμπλουτίσει ένα περιβάλλον και να συμβάλει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των ίδιων των μαθητών και των εκπαιδευτών τους.

Ένα τοπικό βραδινό σχολείο (FOF Vendsyssel - στο πλαίσιο του νόμου για τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δημοκρατική εθελοντική δράση) αποφάσισε να ρωτήσει μια ομάδα αιτούντων άσυλο στην περιοχή τους, τι θα ήθελαν να μάθουν και να βιώσουν. Οι απαντήσεις ήταν σε κάποιο βαθμό ίδιες με αυτό που ήθελαν και οι ντόπιοι Δανοί, αλλά επιπλέον ήθελαν να μάθουν για τη δημοκρατία. Αυτό οδήγησε σε επισκέψεις στο δημαρχείο και μια ειδική δραστηριότητα την Ημέρα του Συντάγματος της Δανίας (DFS, 2021).

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα πρέπει να προάγουν την ισότητα. Οι αξίες, οι ιδέες και οι απόψεις όλων των συμμετεχόντων έχουν σημασία και κανείς δεν αισθάνεται σε υποδεέστερη θέση.
- Βελτίωση της αλληλεπίδρασης με διαφορετικές κοινότητες: Οι δημόσιοι φορείς, οι υπάλληλοι και τα ιδρύματα θα μπορούσαν να είναι πιο ενεργοί στη συμμετοχή σε δίκτυα και να διευκολύνουν νέα προγράμματα που θα ωφελήσουν τις κοινότητες των μεταναστών. Θα πρέπει να υπάρχει μια δι-υπηρεσιακή προσέγγιση για την περαιτέρω υποστήριξη.
- Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να στοχεύουν στη βελτίωση της αλληλεπίδρασης με διαφορετικές κοινότητες.

Το 2017-2019 το Ευρωπαϊκό έργο, με τίτλο COMANITY , ανέπτυξε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, για νέους που θα μπορούσαν να γίνουν εμπυχωτές της κοινότητας. Το έργο φιλοδοξούσε να αναπτύξει έναν νέο ρόλο, τον Εμπυχωτή της Κοινότητας (Community Animateur), την εμπλοκή των περιθωριοποιημένων νέων και την εφαρμογή της συμμετοχής των νέων στα κοινά, αναπτύσσοντας τον ρόλο του εθελοντισμού για κοινωνική ένταξη σε συγκεκριμένα τοπικά πλαίσια. Ο «Community Animateur» μπορεί να θεωρηθεί ως ένας «Κοινωνικός Διαμεσολαβητής» που δημιουργεί μια γέφυρα μεταξύ των νέων στο περιθώριο και άλλων κοινοτικών παραγόντων και θεσμών. Η ιδέα του Εμπυχωτή αναπτύχθηκε για να λειτουργεί όπου εμφανίζονται καταστάσεις κοινωνικής σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένης της έντονης σύγκρουσης, μεταξύ νέων, κατοίκων και άλλων ομάδων για χρήση δημόσιων χώρων. Ο εμπυχωτής είναι συνήθως ένας νεαρός «εθελοντής» που προέρχεται από την κοινότητα και τον εμπιστεύεται η περιθωριοποιημένη ομάδα συνομηλίκων του/της. Οι εμπυχωτές λειτουργούν ως σημείο μεσολάβησης μεταξύ δυσπρόσιτων (hard to reach) νέων και «του συστήματος». Οργανώνοντας διατομεακά εργαστήρια και ριζοσπαστικές –και συχνά ανατρεπτικές– πρωτοβουλίες μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, φέρνουν κοντά απομακρυσμένους μεταξύ τους φορείς μάθησης και ένταξης (σχολεία, οργανώσεις νεολαίας, τοπικές επιχειρήσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών). Αξιοποιούν τους πόρους της κοινότητας για να αναπτύξουν, σε συνεργασία με νέους, κοινωνικές καινοτομίες που στοχεύουν στην επίλυση προβλημάτων στην κοινότητα.

Χρηματοδότηση

Το ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με τη νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για την εκπαίδευση ενηλίκων 2021-2030 αναφέρει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν πλήρη χρήση των ευκαιριών χρηματοδότησης της Ένωσης σύμφωνα με τις εθνικές τους συνθήκες, προτεραιότητες και προκλήσεις. Οι στόχοι δεν προδικάζουν αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται τα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης.

Αυτά αφορούν στα διαρθρωτικά ταμεία, δηλαδή το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (European Social Fund) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (European Regional Development Fund), και σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Erasmus+). Ωστόσο, είναι επίσης σημαντικό να επισημανθεί το γεγονός ότι οι πηγές χρηματοδότησης δεν πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά σε έργα και προγράμματα που σχετίζονται με την ΕΕ: οι τοπικές πρωτοβουλίες της Εκπαίδευσης Ενηλίκων πρέπει να βασίζονται στην αρχή της αυτοβιωσιμότητας που περιλαμβάνει επίσης τη συμμετοχή εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα (εργοδότες, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Επιχειρηματικές Ενώσεις, Εμπορικά Επιμελητήρια κ.λπ.).

Οι μηχανισμοί χρηματοδότησης που είναι βιώσιμοι μακροπρόθεσμα, αποδοτικοί, αποτελεσματικοί και επιδρούν, επωφελούνται από τον ισχυρό έλεγχο και τη λογιστική παρακολούθηση που διαπερνά όλα τα επίπεδα εφαρμογής (από το τοπικό έως το εθνικό).

Η διαφορετικότητα και η ένταξη των μεταναστών δεν είναι δαπάνη, αλλά επένδυση.

Το 2018, η πόλη της Λάρισας ίδρυσε μια νέα πρωτοβουλία, το «Πανεπιστήμιο των Πολιτών», με στόχο τον σχεδιασμό και την παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων, τους λεγόμενους Κύκλους Μάθησης, σε 12 θεματικούς τομείς, ένας εκ των οποίων αφορούσε την κοινωνική συμμετοχή των μεταναστών και την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Ο στόχος αυτής της πρωτοβουλίας, που βραβεύτηκε πρόσφατα από την UNESCO, ήταν να προσφέρει υπηρεσίες εκπαίδευσης ενηλίκων διαθέσιμες σε όλους τους πολίτες της περιοχής, ενσταλάζοντας αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων για την ανάπτυξη προγραμμάτων και την ενίσχυση του ρόλου της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στην κοινότητα.

- Ο αριθμός των μεταναστών στην Ευρώπη αυξάνεται κάθε χρόνο, είτε για πολιτικούς, είτε για οικονομικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους. Αυτή η συγκεκριμένη ομάδα μάθησης θα μπορούσε σύντομα να γίνει η κύρια, επομένως οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να προσαρμοστούν.

Παροχή πρόσθετων οικονομικών κινήτρων

- Σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο θα μπορούσαν να υπάρχουν οικονομικά κίνητρα για «βελτιωμένη ένταξη» ως πρόσθετο όφελος για τους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων.

Δεδομένου ότι δεν υπάρχει διαθέσιμη δημοτική χρηματοδότηση για τους αιτούντες άσυλο, το FOF Vendsyssel έπρεπε να βρει χρηματοδότηση σε ένα ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα από τον Δανικό Σύλλογο Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Dansk Folkeoplysnings Samråd) (FDS, 2021)

Δημόσια χρηματοδοτούμενη και κεντρική εκπαίδευση

- Οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι εκπαιδευτές, οι εθελοντές και το υπόλοιπο προσωπικό, τώρα περισσότερο από ποτέ, χρειάζεται να έχουν πρόσβαση σε κεντρική, ποιοτική κατάρτιση, όταν εργάζονται με μετανάστες εκπαιδευόμενους. Ως σχετικά νέα ομάδα μαθητών, χρειάζονται ένα διαφορετικό, από άλλες ευάλωτες ομάδες, υποστηρικτικό σύστημα.

Χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας των μεταναστών

- Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να παρέχουν προγράμματα για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας των μεταναστών.

Το τοπικό έργο «Wir leben in Hannover – eine bunte Verbindung» είναι μια πρωτοβουλία της Verein Niedersächsischer Bildungsinitiativen e.V. (VNB), του δικτύου ALBuM και της πόλης του Ανόβερου. Δημιουργήθηκε ένας αριθμός μικρο-έργων γύρω από την ένταξη, την κοινότητα και τη (συν)δημιουργία μιας ποικιλόμορφης κοινωνίας. Οι εκδηλώσεις συγκεντρώνουν άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα και αντιμετωπίζουν πολλά θέματα – που συχνά συνδέονται με το Ανόβερο ως κοινό χώρο.

- Ως ένα σχετικά νέο θέμα, οι οργανισμοί θα μπορούσαν να λάβουν πρόσθετη χρηματοδότηση και καθοδήγηση για να δοκιμάσουν διαφορετικά μοντέλα και να δημιουργήσουν μια βιώσιμη προσέγγιση.

Εθνική ατζέντα

Ποσόστωση ποικιλομορφίας

- Οι δημόσιοι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ένα ορισμένο ποσοστό εργαζομένων που πρέπει να είναι μετανάστες ή με μεταναστευτικό παρελθόν.
- Θα μπορούσαν να εισαχθούν μέτρα θετικής διάκρισης υπέρ της απασχόλησης μεταναστών σε κρατικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Θα μπορούσε να υπάρξει ένα εθνικό κίνητρο για την προώθηση της διαφορετικότητας στους χώρους εργασίας.

Η πρωτοβουλία «G mit Niedersachsen» του Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Ισότητας στην Κάτω Σαξονία, με επικεφαλής τον Verein Niedersächsischer Bildungsinitiativen e.V. (VNB), προσφέρει υποστήριξη και καθοδήγηση σε φορείς και οργανισμούς που εργάζονται στους τομείς της ισότητας των φύλων και της μετανάστευσης. Διευκολύνουν ευκαιρίες δικτύωσης και ανταλλαγές μεταξύ προσωπικού με έμφαση στην προώθηση της ευαισθησίας για το φύλο και τη διαφορετικότητα στον τομέα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.

- Οι κυβερνητικές υπηρεσίες και οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να συνεργαστούν για να μοιραστούν πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία που προστατεύει τους μετανάστες από συστηματική κακοποίηση.

Εορτασμός της ένταξης των μεταναστών και της διαφορετικότητας

- Θα μπορούσε να υπάρξει αναγνώριση της σκληρής δουλειάς που έχουν κάνει οι οργανώσεις εκπαίδευσης ενηλίκων που εργάζονται με ομάδες μεταναστών και τους συμπεριλαμβάνουν στο περιβάλλον τους.
- Διάφοροι κυβερνητικοί φορείς θα μπορούσαν να προωθήσουν τον πολυπολιτισμικό διάλογο και την ένταξη της διαφορετικότητας στον τομέα ευθύνης τους.

Δεξιότητες και ικανότητες

- Η διαφορετικότητα θα χρειαζόταν επίσημη υποστήριξη. Τα υπουργεία και άλλοι κυβερνητικοί φορείς θα μπορούσαν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τρόπους για την επίτευξη επίσημης αναγνώρισης και επικύρωσης προσόντων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί εκτός ΕΕ, σύμφωνα με ένα εθνικό και Ενωσιακό δίκτυο προσόντων.
- Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να ξεκινήσουν ένα πρόγραμμα σπουδών βασισμένο στην οικοδόμηση της παγκόσμιας ειρήνης με βάση τις συστάσεις και τη συμβολή των εκτοπισμένων και μεταναστών.
- Η πολιτική της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα μπορούσε να δώσει προτεραιότητα στους μετανάστες φοιτητές ως ομάδα-στόχο, παρέχοντας ως εκ τούτου κίνητρα και πληροφορίες σχετικά με τη διαθέσιμη υποστήριξη.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

Σχεδόν όλοι οι οργανισμοί και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα έχουν διάφορες μορφές επίσημης ή υποχρεωτικής κατάρτισης για τους συνεργάτες, τους διδάσκοντες και/ή το προσωπικό τους κατά τη διαδικασία πρόσληψης και ως συνεχή διαδικασία ετησίως. Μεγάλο μέρος αυτής της εκπαίδευσης απαιτείται για να διασφαλιστεί ότι οι υπάλληλοι αυτών των ιδρυμάτων γνωρίζουν ότι ο οργανισμός αναμένει από αυτούς να συμπεριφέρονται δίκαια σε όλους. Ωστόσο, σε πολλούς ακαδημαϊκούς καθώς και εταιρικούς οργανισμούς, μεγάλο μέρος της εκπαίδευσης σε θέματα ηθικής και σεξουαλικής παρενόχλησης δεν ενισχύεται μέσω της εκπαίδευσης και της ανάπτυξης (Mujtaba, 2011).

Έρευνα για τους φόβους, τις επιφυλάξεις και τις συστάσεις των στελεχών και των παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων

- Για την οικοδόμηση μεγαλύτερης ένταξης στην παροχή εκπαίδευσης ενηλίκων, θα μπορούσε να υπάρξει διάλογος για την τρέχουσα κατάσταση σχετικά με την ένταξη των μεταναστών.

Παροχή ευκαιριών στους μετανάστες να μοιραστούν την εμπειρία τους

- Δώστε χρόνο και χώρο για διάλογο, ανταλλαγή ιστοριών και προσωπικών αφηγήσεων.
- Ενθαρρύνετε τους μετανάστες να εμπλακούν και να συν-σχεδιάσουν το πρόγραμμα σπουδών.
- Οι μετανάστες είναι σε θέση να μοιράζονται τις γνώσεις τους, επομένως μπορούμε να μάθουμε για την αντιμετώπιση συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης από τη δική τους εμπειρία.
- Εκπαίδευση μεταναστών για την παροχή εκπαίδευσης πολιτιστικής ευαισθησίας σε κυβερνητικούς, μη κυβερνητικούς και κοινοτικούς οργανισμούς.

Η αρχική ένταξη μεταναστών (Začetna integracija priseljencev) είναι ένα δωρεάν πρόγραμμα που δίνει τη δυνατότητα στους μετανάστες να μάθουν τη Σλοβενική γλώσσα και να λάβουν πληροφορίες για τη σλοβενική κοινωνία. Τα μαθήματα περιλαμβάνουν περίπου 180 ώρες διδασκαλίας (EURYDICE, 2021).

- Χρησιμοποιήστε την εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα των μεταναστών για να γίνετε καλύτεροι στην αντιμετώπιση άλλων τύπων διαφορετικότητας (είμαστε όλοι διαφορετικοί και έχουμε διαφορετικές ανάγκες, στυλ μάθησης κ.λπ.) . Η συνεργασία με μετανάστες μπορεί να ενισχύσει την ευαισθησία και σε άλλους τύπους διαφορετικότητας.

Δώστε μια ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους

- Θα μπορούσαν να υπάρξουν νέα πιλοτικά προγράμματα που θα κάνουν την εκπαίδευση διασκεδαστική και πειραματική, καθώς έχουμε να κάνουμε με μια αρκετά νέα υπο-ομάδα εκπαιδευόμενων με συγκεκριμένες ανάγκες.
- Ενθαρρύνετε τους εκπαιδευτές να εστιάσουν στη διαδικασία και όχι στο «προϊόν».
- Παρέχετε επιπλέον χρόνο για να παρακολουθήσουν οι εκπαιδευτές, μαθήματα για αναβάθμιση δεξιοτήτων.

Στην Ισλανδία, το Κέντρο Υπηρεσιών Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ETSC; Fræðslumiðstöð atvinnulífsins) είναι το κεντρικό σημείο συντονισμού για την παροχή υποστήριξης για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων, των βασικών δεξιοτήτων και της εκπαίδευσης δεύτερης ευκαιρίας. Το Κέντρο λειτουργεί ως φόρουμ συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών Υποθέσεων, της Ισλανδικής Συνομοσπονδίας Εργασίας, της Συνομοσπονδίας Ισλανδικών Επιχειρήσεων, της Συνομοσπονδίας Κρατικών και Δημοτικών Υπαλλήλων της Ισλανδίας και της Ισλανδικής Ένωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στόχος του φόρουμ είναι να αυξήσει την παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών για εργαζόμενους που έχουν περιορισμένη επίσημη βασική εκπαίδευση, μετανάστες και άλλους, καθώς και να αντιμετωπίσει άλλα εκπαιδευτικά ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος για την κοινότητα. Το ETSC είναι το κύριο κέντρο παιδαγωγικής καθοδήγησης και ανάπτυξης σε αυτόν τον τομέα (EURYDICE, 2021).

- Οι εκπαιδευτές αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης στους μετανάστες, χρειάζονται εξειδικευμένη υποστήριξη από ειδικούς με δεξιότητες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση σε διαφορετικούς πολιτισμούς και ομάδες. Οι φορείς υποστήριξης της γενικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν είναι σε θέση να υποστηρίξουν επαρκώς τους εκπαιδευτές σε θέματα ένταξης μεταναστών.

Ένταξη των μεταναστών

Οι μετανάστες ως ειδική μαθησιακή ομάδα

- Τους μετανάστες μπορεί κανείς να τους διαχειριστεί με τρόπο διαφορετικό από ό,τι τους «παραδοσιακούς» εκπαιδευόμενους εξαιτίας των αναγκών τους σε θέματα συμβουλευτικής, διαταραχής μετα-τραυματικού άγχους και άλλων προκλήσεων που αντιμετώπισαν κατά την φάση της μετανάστευσης τους.
- Η εστίαση θα πρέπει να είναι στη ενημερότητα σχετικά με το παρελθόν, την κουλτούρα και τις μαθησιακές ανάγκες, οι οποίες είναι πολύ συγκεκριμένες.
- Χρειάζεται να υπάρξει ενσωμάτωση των απόψεων και θέσεων των εκπαιδευομένων.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία στη Δανία για την εκπαίδευση αλλοδαπών ενηλίκων, οι εκπαιδευόμενοι σε κάθε φορέα εκπαίδευσης ενηλίκων έχουν το δικαίωμα να διαμορφώσουν ένα «Συμβούλιο εκπαιδευομένων». Ο ρόλος αυτού του Συμβουλίου είναι να εκπροσωπεί τις απόψεις των εκπαιδευομένων και να μεριμνά για τα ενδιαφέροντα τους (RETS, 2020).

Πρόσβαση στην πληροφορία

- Διασύνδεση της συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων με άλλες παροχές ή δικαιώματα, όπως δωρεάν μετακίνηση, ελεύθερη πρόσβαση σε πολιτιστικά δρώμενα, ιατροφαρμακευτική ασφάλιση (δεν αφορά μόνο τους μετανάστες αλλά όλους τους εκπαιδευόμενους που αντιμετωπίζουν εμπόδια).
- Παροχή πληροφοριών σε πολλές γλώσσες σχετικά με το που μπορεί κανείς να πάρει πληροφορίες και στήριξη από δημόσιες υπηρεσίες.

Αντίθετα από τα παιδιά και τους εφήβους, οι ενήλικοι έχουν πολλές υποχρεώσεις και ευθύνες πέρα από την εκπαίδευση τους. Εξαιτίας αυτών των υποχρεώσεων που κρατούν, κατά καιρούς, μακριά τους ενήλικους από τη μάθηση, οι τελευταίοι αντιμετωπίζουν εμπόδια συμμετοχής στη μάθηση. Ορισμένα από τα εμπόδια αφορούν στην έλλειψη χρόνου, πόρων, εμπιστοσύνης ή ενδιαφέροντος, έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τις ευκαιρίες που υπάρχουν για εκπαίδευση, οργανωτικά προβλήματα, "γραφειοκρατία," και άλλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν (Mujtaba, 2011).

Ενημέρωση και εφαρμογή μιας προσέγγισης πολλαπλών εμπλεκομένων

- Διασφάλιση ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη συμμετέχουν στις διαδικασίες που σκοπό έχουν την ένταξη των μεταναστών στην εκπαίδευση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων, ερευνητικών κέντρων που εστιάζουν στην ανάπτυξη νέων θεσμικών προσεγγίσεων στο μεταναστευτικό, κοινωνικών εταίρων, του ιδιωτικού τομέα κ.λπ.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Το σχολικό περιβάλλον και το αναλυτικό πρόγραμμα οφείλουν να ανταποκρίνονται στην αυξανόμενη πολιτισμική διαφορετικότητα της κοινωνίας μας, σύμφωνα με το Drexel University. Παρουσιάστηκε μια σειρά στρατηγικών που θα ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους ως προς το θέμα της διαπολιτισμικής ενημερότητάς τους, θα ενισχύσουν την αντίληψη περί ταυτότητας του κάθε μαθητή, και θα προάγουν την ένταξη σε μια σχολική εκπαιδευτική κοινότητα.

1. Γνώρισε τους εκπαιδευόμενους

Κάθε εκπαιδευτής γνωρίζει και κατανοεί τον εκπαιδευόμενο του με το να διασφαλίσει ότι προάγεται η διαπολιτισμική ενημερότητα μέσα στην τάξη. Πάρε χρόνο να γνωρίσεις το πολιτισμικό υπόβαθρο κάθε εκπαιδευόμενου, τα χόμπι, τον τρόπο μάθησης, και οτιδήποτε τον καθιστά μοναδικό. Δείχνοντας ένα ειλικρινές ενδιαφέρον να γνωρίσετε τον κάθε εκπαιδευόμενο και την κουλτούρα του, θα βοηθήσει να εδραιωθεί η εμπιστοσύνη και η ανάπτυξη δεσμών μαζί τους καθώς θα νιώθουν και αυτοί ότι έχουν την εκτίμησή σας. Αν νιώσουν εκτίμηση εκ μέρους του εκπαιδευτή τους και άνεση μαζί του, υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να νιώσουν και αυτοί άνετα στην επικοινωνία τους με τους ομότιμους στην τάξη.

Η επικοινωνία είναι βασική συνιστώσα σε ένα διαπολιτισμικά ώριμο μαθησιακό περιβάλλον που προάγει την ένταξη.

2. Διατήρησε την επικοινωνία

Πέρα από την γνωριμία με τους εκπαιδευόμενους, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να διατηρήσουν τη συνεχή επικοινωνία σε όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου ή σχολικού έτους. Οργανώνοντας συναντήσεις 1 προς 1 με τους εκπαιδευόμενους για μια "επαφή" κάθε τόσο, θα σας επιτρέψει να βελτιώσετε συστηματικά την πρόσβαση όλων στο χώρο μάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να μιλήσουν για το πώς αισθάνονται με το να είναι ενταγμένοι στη κουλτούρα μάθησης που προάγεται. Αυτό με τη σειρά του θα βοηθήσει να εντοπίσετε τρόπους να βελτιώσετε την όλη εμπειρία. Είναι ταυτόχρονα μια ευκαιρία να συζητήσετε την πρόοδο τους και να προσφέρετε καθοδήγηση στο πώς μπορεί να βελτιωθούν στη βάση των δικών τους ατομικών αναγκών ως εκπαιδευόμενοι.

3. Δείξε αναγνώριση και σεβασμό σε κάθε εκπαιδευόμενο

Είναι σημαντικό για τους εκπαιδευόμενους να βιώνουν θετικά και με σεβασμό τη δική τους κουλτούρα καθώς επίσης και των άλλων. Εάν είναι εφικτό, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να διερευνούν και να αντλούν στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με το πολιτισμικό τους υπόβαθρο. Αυτό τους επιτρέπει να κατανοήσουν καλύτερα το δικό τους πολιτισμό και κουλτούρα καθώς και τις μικρές και μεγαλύτερες διαφορές με αυτόν των άλλων συμφοιτητών τους. Μπορεί να το δει κανείς σα μια 'δραστηριότητα για να σπάσει ο πάγος', επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους να κάνουν παρουσίαση της δικής τους κουλτούρας, των οικογενειακών παραδόσεων τους και να εκθέσουν τις απόψεις της έξω από τη δική τους γνώριμη ζώνη ασφάλειας. Αναγνωρίζοντας αυτές τις διαφορές και δημιουργώντας ένα ασφαλές πλαίσιο για συζήτηση βοηθά στην προαγωγή της κατανόησης στην τάξη και πέρα από αυτήν. Επίσης, καθώς θα τους ενθαρρύνετε να μάθουν περισσότερα για τα διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα των συμφοιτητών τους, θυμηθείτε να δώσετε χρόνο, για να αναδείξετε τι είναι προσβλητικό και ποια η διάκριση μεταξύ πολιτισμικής αποθέωσης και οικειοποίησης. Το να μάθει κανείς να μιλά για τους άλλους πολιτισμούς με τρόπο που δείχνει σεβασμό, είναι σημαντικό για την επιτυχία στη ζωή εκτός μαθησιακού περιβάλλοντος.

4. Εξάσκησε τη διαπολιτισμική ευαισθησία

Μολονότι είναι σημαντικό να διατηρήσετε ανοικτό διάλογο με τους εκπαιδευόμενους, είναι εξίσου σημαντικό να δείξετε ανάλογη ευαισθησία στον πολιτισμό του καθενός, τα πιστεύω του και τις γλωσσικές ανησυχίες του. Δώστε χρόνο να κατανοήσετε τις μικρές πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή – τόσο τους τρόπους μάθησης όσο και τη γλώσσα που χρησιμοποιούν – και αξιοποιήστε αυτή την πληροφορία κατά το σχεδιασμό των μαθησιακών ενοτήτων σας. Για παράδειγμα, δώστε στους εκπαιδευόμενους που μαθαίνουν την Αγγλική ως δεύτερη γλώσσα, κατάλληλες και σχετικές πηγές ή πόρους ώστε να τους βοηθήσουν να αναπτύξουν τις δεξιότητες κατανόησης της Αγγλικής γλώσσας. Αντί της παραδοσιακής διδακτικής της γλώσσας, δημιουργήστε μαθησιακές εμπειρίες που είναι πιο διαδραστικές και απαιτούν συνεργασία. Αυτές οι επιλογές θα σας βοηθήσουν ώστε κάθε εκπαιδευόμενος να νιώθει μέλος της ομάδας, ενταγμένος, ότι του έχει δοθεί χώρος να μάθει στο δικό του ρυθμό και η ευκαιρία να πετύχει.

5. Ενσωμάτωσε τη Διαφορετικότητα στο Σχεδιασμό Μαθήματος

Το περιβάλλον της τάξης είναι σημαντικό να προσφέρει ευκαιρίες για διαπολιτισμική ενημερότητα, καθώς και να διασφαλίζει ότι η διαφορετικότητα αντανακλάται στο σχέδιο μαθήματος. Για παράδειγμα, διευρύνετε τα μαθήματα ιστορίας ώστε να συμπεριλάβουν όχι μόνο την ιστορία και τον πολιτισμό μιας χώρας αλλά και του κόσμου γενικότερα. Ή, χρησιμοποιήστε βιβλιογραφικές πηγές και αναλογίες με άλλους πολιτισμούς στις διαλέξεις και τις εργασίες, κάτι που θα δώσει ώθηση σε εκπαιδευόμενους από διαφορετικά περιβάλλοντα να συνδεθούν καλύτερα. Μια άλλη αξιόλογη στρατηγική είναι να προσκαλείτε ομιλητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα να συμβάλλουν με τις δικές τους απόψεις σε διαφορετικά μαθήματα. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να ενσταλάξετε τη διαπολιτισμική ενημερότητα και διαφορετικότητα σε ένα σχέδιο μαθήματος, όλοι τους καθορίζονται σε σχέση με τις διαφορετικές κουλτούρες που συνυπάρχουν σε μια τάξη και τη θεματική ενότητα που διδάσκεται. Ανεξάρτητα από το θεματικό αντικείμενο, προσπαθήστε πάντα να συνδέετε την ύλη σας με πραγματικά ζητήματα. Είναι ευκολότερο να προωθήσετε τη διαπολιτισμική ενημερότητα μέσα σε μαθήματα, όταν οι εκπαιδευόμενοι βρίσκουν παραδείγματα για να ταυτιστούν.

6. Προσφέρετε στους εκπαιδευόμενους ελευθερία και ευελιξία

Οι εκπαιδευτές συχνά νιώθουν ότι πρέπει να ακολουθήσουν μια λογική αυθεντίας όσον αφορά τη διαχείριση της ομάδας ή τάξης. Τα μαθήματα με τη μεγαλύτερη αξία συχνά είναι αυτά που ευνοούν τη μάθηση μεταξύ ομοτίμων και που προκύπτουν μέσα από τις ίδιες τις εμπειρίες των συμμετεχόντων. Προσφέροντας κάποια ελευθερία στο μάθημα, ενθαρρύνεται η μεγαλύτερη διασύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα. Επιτρέψτε στους εκπαιδευόμενους να μελετήσουν και να παρουσιάσουν το υλικό τους που συνδέεται με το μάθημα, μέσα από τη δική τους οπτική ματιά. Ως εκπαιδευτές, μπορείτε να δράσετε ως διευκολυντές και να ενθαρρύνετε τη συζήτηση και την επικοινωνιακή αντιπαράθεση μεταξύ διαφορετικών θέσεων και απόψεων. Οι ομαδικές εργασίες είναι επίσης ένας καλός τρόπος να εκτεθούν οι εκπαιδευόμενοι σε διαφορετικές απόψεις, επιτρέποντας τους να συνεργαστούν με άλλους και να ανακαλύψουν τη γνώση. Αυτό θα τους βοηθήσει, συγχρόνως, να προετοιμαστούν και να ανταποκριθούν στις προοπτικές ενός πολυπολιτισμικού επαγγελματικού περιβάλλοντος, όπου θα κληθούν να συνεργαστούν με πολλούς και διαφορετικούς ανθρώπους, προκειμένου να επιτύχουν επαγγελματικά.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

Ανάμεσα στις 25 προτάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την περαιτέρω εκπαίδευση και επιμόρφωση, η πρόταση με αριθμό 14 αναφέρεται στις ευκαιρίες για «εκπαίδευση των εκπαιδευτών». Αυτό είναι σημαντικό καθώς η ενδυνάμωση των ενήλικων εκπαιδευόμενων μέσα από διάφορες μαθησιακές διαδρομές διαμορφώνει άτομα με εμπειρία, συναισθηματικά ώριμα, με κίνητρο και κοινωνικά ικανά να ανταποκριθούν στο ρόλο τους.

Το Mentoring και η καθοδήγηση μπορεί να αποτελέσει μια αρκετά δύσκολη και προκλητική εμπειρία αν τα άτομα που έχουν την ευθύνη υστερούν σε γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, όπου:

- ΓΝΩΣΗ αφορά στα γεγονότα, τις ιδέες, τις θεωρίες και στοιχεία τα οποία είναι ήδη καθιερωμένα και στηρίζουν την κατανόηση ενός συγκεκριμένου πεδίου
- ΔΕΞΙΟΤΗΤΑ αφορά στην ικανότητα και επάρκεια να προχωρήσει τις διαδικασίες και να αξιοποιήσει την υπάρχουσα γνώση για να φέρει αποτελέσματα
- ΣΤΑΣΕΙΣ αφορά στις κλίσεις και τον γενικότερο τρόπο σκέψης να απαντά ή να αντιδρά κανείς σε ιδέες, πρόσωπα ή καταστάσεις.

Οι εκπαιδευτές και το προσωπικό φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων, μπορούν να αποτελούν τον στόχο των προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης που διαχειρίζονται νέες ευκαιρίες ενδυνάμωσης, οι οποίες είναι καθοριστικές για την άσκηση τους επαγγέλματός και, κυρίως, για την επαγγελματική ποιότητα και αναγνώριση.

Οι περισσότερες από αυτές τις ευκαιρίες ενδυνάμωσης προέρχονται και από Ευρωπαϊκές πηγές. Η πιο πρόσφατη από αυτές, παρουσιάζεται στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο LifeComp, (The European Framework for personal, social and learning to learn key competence).

Απαντώντας σε μια από τις 18 κύριες δεξιότητες που αναγνωρίστηκαν –και προτάθηκαν – από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2018, το LifeComp παρέχει ένα κοινό Ευρωπαϊκό μοντέλο για την εκπαίδευση και κατάρτιση σε προσωπικές, κοινωνικές και μαθαίνοντας-να-μαθαίνω δεξιότητες.

Το πλαίσιο επιμερίζεται σε τρεις εκπαιδευτικές περιοχές, για συνολικά εννέα δεξιότητες (και ακόμη περισσότερα μαθησιακά αποτελέσματα) τα οποία μπορεί να αποδειχθούν καίρια στην υποστήριξη των επαγγελματιών στην εκπαίδευση να αποκτήσουν μια πιο επικαιροποιημένη εικόνα για τις απαιτήσεις της διαφορετικότητας.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΝΗ

Αυτο-ρύθμιση

- Ευαισθητοποίηση και έκφραση προσωπικών συναισθημάτων, σκέψεων, αξιών και συμπεριφοράς
- Κατανόηση και ρύθμιση προσωπικών συναισθημάτων, σκέψεων και συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της αντίδρασης στο στρες
- Καλλιέργεια της αισιοδοξίας, ελπίδας, ψυχικής ανθεκτικότητας, αυτεπάρκειας και της αίσθησης του σκοπού στην υποστήριξη της μάθησης

Ευελιξία

- Ευαισθητοποίηση για αναθεώρηση απόψεων και πορείας δράσης μπροστά σε νέα δεδομένα
- Κατανόηση και υιοθέτηση νέων ιδεών, προσεγγίσεων, εργαλείων και δράσεων, ανταποκρινόμενοι στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον
- Διαχείριση μεταβολών στην προσωπική ζωή, στην κοινωνική συμμετοχή, στην εργασία και στους τρόπους μάθησης, ενώ γίνονται συνειδητές επιλογές και τίθενται οι στόχοι

Ευ ζην

- Ευαισθητοποίηση ότι η ατομική συμπεριφορά, τα προσωπικά χαρακτηριστικά και οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες επηρεάζουν την υγεία και το ευ ζην
- Κατανόηση των πιθανών κινδύνων για το ευ ζην και χρήση αξιόπιστης πληροφορίας και υπηρεσιών στην υγεία και την κοινωνική προστασία
- Υιοθέτηση ενός βιώσιμου τρόπου ζωής που σέβεται το περιβάλλον και τη φυσική και ψυχική υγεία του εαυτού και των άλλων, ενώ αναζητά και προσφέρει κοινωνική υποστήριξη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΝΗ

Ενσυναίσθηση

- Κατανόηση των συναισθημάτων του άλλου, των εμπειριών και των αξιών του
- Κατανόηση των συναισθημάτων και εμπειριών του άλλου και της ικανότητας να μπαίνει χωρίς κανείς στη θέση του άλλου
- Ανταπόκριση στα συναισθήματα και εμπειρίες του άλλου, με το να συνειδητοποιεί ότι το ανήκειν σε μια ομάδα επιδρά στη συμπεριφορά του ατόμου

Επικοινωνία

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης πολλών στρατηγικών επικοινωνίας, γλωσσικών καταγραφών, και εργαλείων που είναι προσαρμοσμένα στο πλαίσιο και το περιεχόμενο
- Κατανόηση και διαχείριση των αλληλεπιδράσεων και των συζητήσεων σε διαφορετικά κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα και συγκεκριμένες συνθήκες
- Ακρόαση των άλλων και συμμετοχή σε συζητήσεις με εμπιστοσύνη, πειθώ, διαύγεια και αμοιβαιότητα, σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο

Συνεργασία

- Πρόθεση για συμβολή στον κοινό στόχο και ενημερότητα ότι οι άλλοι μπορεί να έχουν διαφορετικές πολιτισμικές συνδέσεις, υπόβαθρο, πιστεύω, αξίες, απόψεις ή προσωπικές καταστάσεις
- Κατανόηση της σημασίας της εμπιστοσύνης, σεβασμού για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ισότητα, διαχείριση συγκρούσεων και διαμεσολάβηση προκειμένου να εδραιωθούν δίκαιες και ισότιμες σχέσεις
- Δίκαιος επιμερισμός αρμοδιοτήτων, πόρων και ευθύνης μέσα σε μια ομάδα λαμβάνοντας υπόψη το σκοπό της ομάδας, αναδεικνύοντας τις διαφορετικές απόψεις και υιοθετώντας μια συστημική προσέγγιση

ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ -ΝΑ-ΜΑΘΑΙΝΩ ΖΩΝΗ

Νοοτροπία εξέλιξης

- Ευαισθητοποίηση και εμπιστοσύνη στις προσωπικές ικανότητες και τις ικανότητες του άλλου να μαθαίνει, να βελτιώνεται και να επιτυγχάνει με την εργασία και τη δέσμευση
- Κατανόηση ότι η μάθηση είναι μια δια βίου διαδικασία που απαιτεί ανοικτότητα, περιέργεια και αποφασιστικότητα
- Αναστοχασμός στην ανατροφοδότηση των άλλων καθώς και στις θετικές ή μη θετικές εμπειρίες με στόχο την προσωπική εξέλιξη και προοπτική

Κριτική σκέψη

- Ευαισθητοποίηση των πιθανών περιορισμών των δεδομένων και του ατόμου, ενώ συλλέγονται έγκυρες και αξιόπιστες πληροφορίες και ιδέες από διαφορετικές και έγκριτες πηγές
- Σύγκριση, ανάλυση, αποτίμηση και σύνθεση δεδομένων, πληροφοριών, ιδεών και μηνυμάτων του τύπου με στόχο να εξαχθούν λογικά συμπεράσματα
- Ανάπτυξη δημιουργικών ιδεών, σύνθεση και συνδυασμός αντιλήψεων και πληροφοριών από διαφορετικές πηγές με στόχο την επίλυση προβλημάτων

Διαχείριση μάθησης

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προσωπικά μαθησιακά ενδιαφέροντα, διαδικασίες και προτεινόμενες στρατηγικές, συμπεριλαμβανομένων των μαθησιακών αναγκών και της αναγκαίας υποστήριξης
- Σχεδιασμός και εφαρμογή μαθησιακών στόχων, στρατηγικών, πηγών και διαδικασιών
- Αναστοχασμός και αποτίμηση των στόχων, διαδικασιών και αποτελεσμάτων της μάθησης και της κατασκευής της γνώσης, οικοδομώντας σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών πεδίων

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ DIVERSITY

Το DIVERSITY – Including Migrants through Organisational Development and Programme Planning in Adult Education είναι ένα πανευρωπαϊκό σχέδιο διάρκειας 30 μηνών, που συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Πρόκειται για μια σύμπραξη 7 εταιρών από 6 χώρες: το Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία και την Ιρλανδία. Οι στόχοι του αφορούν:

- στην υποστήριξη του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση να μετατοπίσει την αντίληψη που εστιάζει στους μετανάστες ως μια πολύ, συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, και να τους προετοιμάσει για ένταξη στην κοινωνία.
- στην ευαισθητοποίηση για μια διαφορετικότητα που συνδέεται με το μεταναστευτικό, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες (τόσο σε πολιτισμικά και παιδαγωγικά ζητήματα όσο και οικονομικά) με διαχειριστές και σχεδιαστές προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς και άτομα που ασκούν πολιτική στο πεδίο.
- στην παροχή εφοδίων των διαχειριστών και σχεδιαστών με εκείνες τις δεξιότητες που χρειάζονται ώστε οι φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων να αντιμετωπίζουν τους μετανάστες ως μια κανονική ομάδα, ισότιμα και χωρίς διακρίσεις.

Για να γίνει αυτό, κατά την προετοιμασία, οι εταίροι αναγνώρισαν την ανάγκη ανάπτυξης τεσσάρων προϊόντων:

- Μια σε βάθος δραστηριότητα χαρτογράφησης των δυναμικών που αναπτύσσονται κατά τις επιχειρησιακές πρακτικές που υιοθετούν οι φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων με έμφαση στο ζήτημα της διαφορετικότητας: μια αποτίμηση σε εθνικό επίπεδο που περιλάμβανε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές (με συνεντεύξεις και focus groups) που ολοκληρώθηκε με την έκδοση μιας συνοπτικής έκθεσης

σχετικά με τις τάσεις, δυναμικές και μελέτες σχετικά με τις καλές πρακτικές στην εκπαίδευση και κατάρτιση των μεταναστών σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες.

- Την ανάπτυξη ενός θεματολογικού αναλυτικού προγράμματος σπουδών που προσφέρει τη δυνατότητα σε στελέχη και σχεδιαστές προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων να εστιάσουν ξανά τόσο στις οργανωσιακές δομές τους όσο και στα ίδια τα εκπαιδευτικά προγράμματα και να αναγνωρίσουν και συμπεριλάβουν τους μετανάστες ως μια κανονική ομάδα εκπαιδευομένων. Το πρόγραμμα σπουδών δομείται στη βάση δυο κύριων κατηγοριών, της οργανωσιακής δομής και του σχεδιασμού προγράμματος, και κάθε θεματική ενότητα πληροί τα κριτήρια του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων ως προς τα μαθησιακά αποτελέσματα στα επίπεδα 3 και 4. Οι θεματικές ενότητες ακολουθούν τη λογική “mix and match”. Κάθε ενότητα μπορεί να είναι είτε θεματικά αυτόνομη είτε να συνδυάζεται με άλλη θεματική ενότητα. Ως προς τη δομή, κάθε θεματική ενότητα αποτελείται από:
  - Την περίληψη της ενότητας.
  - Σύντομη περιγραφή των προσδοκώμενων γνώσεων.
  - Σύντομη περιγραφή των προσδοκώμενων δεξιοτήτων.
  - Σύντομη περιγραφή των προσδοκώμενων ατομικών ικανοτήτων (υπευθυνότητα και αυτονομία).
- Τον έλεγχο και την επικύρωση του θεματολογικού προγράμματος σπουδών με 100 άτομα από την ομάδα στόχο (συμπεριλαμβανομένων στελεχών από τις συμμετέχουσες χώρες, καθώς θα παίξουν σημαντικό ρόλο στην εδραίωση της εκπαίδευσης στελεχών μέσα στον οργανισμό και, συνεπώς, στη βιωσιμότητα της εκπαίδευσης)
- Τέλος, οι τελευταίοι μήνες του κύκλου ζωής του Σχεδίου αφιερώθηκαν στην ανάπτυξη, αναθεώρηση, δημοσίευση και αξιοποίηση των «Προτάσεων Πολιτικής» μιας συλλογής ευρημάτων, τοποθετήσεων και εμπειριών από το Σχέδιο DIVERSITY που έχει ως σκοπό:
  - να οδηγήσει στη διαμόρφωση τεκμηριωμένης πολιτικής,
  - να παρέχει συστάσεις πολιτικής,
  - να προσδιορίσει μέτρα δράσης των εμπλεκόμενων μερών.

Μέσα από την οπτική της τεκμηρίωσης, αυτή η αναφορά αποτελεί ένα επιχειρησιακό κείμενο που θα αναδείξει τα σημεία όπου η χάραξη πολιτικής, η αλλαγή πολιτικής ή η απελευθέρωση της πολιτικής μπορεί να στηρίξει το μετασχηματισμό των φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να εξελιχθούν σε φορείς ανοικτούς στη διαφορετικότητα απέναντι στην προσέγγιση του μεταναστευτικού...

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το DIVERSITY παρακαλώ επισκεφτείτε τον ιστοχώρο του: <https://www.aewb-nds.de/themen/eu-programme/diversity/>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Alliant International University, <https://www.alliant.edu/blog/what-are-4-types-diversity>.
- COMANITY project, <https://comaninity-project.eu/>
- Council Resolution on a new European agenda for adult learning 2021-2030, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14485-2021-INIT/en/pdf#:~:text=The%20Council%20Resolution%20on%20a%20strategic%20framework%20for%20European%20cooperation,holistic%20and%20lifelong%20learning%20perspective%2C>
- European Commission/EACEA/Eurydice, 2021. Adult education and training in Europe: Building inclusive pathways to skills and qualifications. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- DFS, <https://www.dfs.dk/nyheder/arkiv/vi-spurgte-flygtningene/>, 2021
- Dianeosis study, 2021, <https://www.dianeosis.org/>
- Drexel University, <https://drexel.edu/soe/resources/student-teaching/advice/importance-of-cultural-diversity-in-classroom/>
- Forbes, <https://www.forbes.com/sites/biancamillercole/2020/09/15/8-reasons-why-diversity-and-inclusion-are-essential-to-business-success/?sh=62a4b8961824>
- G mit Niedersachsen, <https://www.g-mit-niedersachsen.de/>

- Heinemann, A. and Monzo, L. 2021. Capitalism, migration, and adult education. Toward a critical project in the second language learning class, *European journal for Research on the Education and Learning of Adults* 12 (2021) 1.
- Larissa City, <https://uil.unesco.org/city/larissa>
- MEDBALT project, https://kopin.org/wp-content/uploads/2015/11/MEDBALT_CaseStudy_Malta_Final.pdf
- Mujtaba, Bahaudin G.. 2011. Diversity Awareness And Management In Adult Education, *Journal of College Teaching and Learning*. Volume 1, Nr. 2.
- OED, Outreach Empowerment Diversity Policy recommendations for European and national/regional policy-makers and for adult education providers, https://www.oed-network.eu/wp-content/uploads/2018/04/oed_policy_recommendations_en.pdf
- Psychology Today, <https://www.psychologytoday.com/us/blog/social-empathy/201907/why-we-need-diversity>
- PRISMA, www.vnb.de/formate/projekte/projekte-aktuell/prisma-participation-rather-than-integration-of-migrant-communities-in-adult-learning
- RETS, Chapter 4, paragraph 12 <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2018>
- UNESCO. 2019. Education as healing: addressing the trauma of displacement through social and emotional learning, *Global education monitoring report: policy paper*, 38. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367812>
- Wir leben in Hannover project, <https://www.vnb.de/formate/projekte/projekte-aktuell/netzwerk-album-wir-leben-in-hannover-eine-bunte-verbinding/>

